

GEBRUIKSGEMAK VAN HET EERSTE NEDERLANDSE GEBARENTAALWOORDENBOEK KAN BETER

Schermer, T., & Koolhof, C. (Hoofdrede.). (2009). *Van Dale Basiswoordenboek Nederlandse Gebarentaal*. Utrecht/Antwerpen: Van Dale Uitgevers. Isbn 978 90 664 8004 9, gedrukte versie: € 39,95, abonnement op online versie: € 20 per jaar, 560 blz.

Het *Basiswoordenboek Nederlandse Gebarentaal* is een samenwerkingsproduct van het Nederlands Gebarencentrum en Van Dale. Het bestaat uit een gedrukte versie en een elektronische waarop men zich kan abonneren.

Het gedrukte woordenboek bevat 3.000 gestandaardiseerde gebaren uit de Nederlandse Gebarentaal (NGT). Omdat er geen schrift is voor gebarentalen zijn de gebaren in de gedrukte versie weergegeven door zwart-witplaatjes van een gebarende persoon, met toevoeging van pijlen en andere symbolen om de beweging in de gebaren aan te geven, en waar nodig extra uitleg over de articulatie. In de elektronische versie worden filmpjes gebruikt. De gedrukte versie bevat een inleiding in (de Nederlandse) gebarentaal en dovenscultuur en een kort overzicht van de NGT-grammatica. Bij een aantal lemma's wordt informatie gegeven over woordsoort, categorie en gebruik. Alle lemma's bevatten een of meer voorbeeldzinnen; in de gedrukte versie zijn deze in het Nederlands gesteld, terwijl de elektronische versie ook hier filmpjes biedt. Het *Basiswoordenboek NGT* is daarmee het uitgebreidste dat momenteel beschikbaar is.

Hoewel de titel suggereert dat het een eentalig woordenboek betreft, wordt zowel Nederlands als NGT gebruikt, omdat het lastig (in de gedrukte versie zelfs onmogelijk) is om alle informa-

tie in de NGT te geven. Bovendien is er geen standaardmethode om te zoeken op gebaren, met name bij gedrukte woordenboeken (dit hoeft echter geen bezwaar te zijn zolang de zoekstructuur duidelijk wordt uitgelegd). De redacteurs hebben er daarom voor gekozen om de lemma's in glossen (Nederlandse labels) weer te geven. Hierdoor is alfabetische ordening mogelijk.

Dit legt het woordenboek echter belangrijke beperkingen op. Door de gekozen structuur kan in de gedrukte versie niet gezocht worden op vormkenmerken van een gebaar, met het gevolg dat deze alleen als vertaalwoordenboek gebruikt kan worden. De gebruiker vindt echter per lemma slechts één vertaling (wat – onterecht – een een-op-eenrelatie tussen Nederlandse woorden en NGT-gebaren suggereert). Waar een woordenboek Nederlands-Engels bijvoorbeeld onder het lemma *bos* diverse vertalingen geeft, zoals *bunch (of keys)*, *bundle (of sticks)*, *trus (of straw)*, *shock (of hair)*, *wood(s)*, *forest* en 'iemand het bos insturen' (*fob a person off*), vinden we in het *Basiswoordenboek Nederlandse Gebarentaal* onder het lemma met de glos BOS alleen het NGT-gebaar dat gebruikt wordt om een (grote) groep bomen aan te duiden. Daarbij wordt weliswaar vermeld dat het gebaar niet gebruikt kan worden in de context van 'een bos bloemen', maar niet hoe je dat dan wel uitdrukt in de NGT.

De elektronische versie heeft het voordeel dat wel, zij het beperkt, op vormkenmerken van gebaren kan worden gezocht. Om een gebaar op te zoeken kan de gebruiker een combinatie van gebaarkenmerken kiezen: de handvorm, uit een lijst van handvormen, en de plaats waar het gebaar wordt gemaakt,



op een abstract plaatje van een persoon. De zoekactie levert helaas geen lijst met filmpjes of plaatjes van de gevonden gebaren op, maar een lijst met glossen waarop geklikt moet worden om het bijbehorende filmpje te zien. Frequente handvormen en plaatsen leveren lange rijen glossen op, die doorgelopen moeten worden om te zien of het gezochte gebaar erbij zit. Het is erg jammer dat de uitgebreide mogelijkheden om gebaren te zoeken en weer te geven die in sommige elektronische gebarenwoordenboeken van andere gebarentalen zijn gebruikt (met name Zweedse, Finse en vooral Deense gebarenwoordenboeken), nog niet zijn benut.

Hoewel het *Basiswoordenboek Nederlandse Gebarentaal* (zowel de gedrukte als de elektronische versie) meer gebaren en meer informatie over de gebaren bevat dan enig eerder verschenen NGT-woordenboek is het gebruiksgemak van beide versies beperkt door de gekozen opzet en vormgeving van zowel de gedrukte als de elektronische versie. Het is van harte te hopen dat dit in komende edities zal worden aangepast. ■

Inge Zwitserlood